

זיכרונות שמיר

פרופ' זהר עמר מאוניברסיטת בראילן מתחקה אחר השמיר - היצור הזעיר והמסתורי שלפי אגדות חז"ל סייע בסיתות אבני החושן והאפוד, אולם אבד ללא שוב עם חורבן הבית ■ אולי מדובר בכלל בחומר רדיואקטיבי שנחצב בתמנע בידי פועלי המלך שלמה?

כששלמה המלך החליט לא להסיי תייע בברזל בסיתות אבני בית המקדש ואבני החן שבחושן, לא היה מנוס מלגייס את בניו בן יהודיע למשימה סורית שבמסגרתה הצליח לשנות את אשמוראי מלך השדים. מטרת המשימה הייתה לקבל מהשד הבכיר את השי מיר - היצור המסתורי שדי בהנחתו על סלע כדי לבלקען לשניים. אולם במהלך התברר שהשמיר כלל איננו מצוי בידי מלך השדים.

בחקירתו הצולבת סיפר אשמיר דאי שאמצעי החיתוך המופלא מצוי דווקא בידי תרנגול הבר - הרוכיף - והושבע משמיים לא לגלות את מקום המסתור. בנידו המשך הלאה בהתחזקת אחר השמיר, ובסופו של דבר הצליחה הממלכה היוזאראלית לשים את ידה על היצור המבוקש. במסכת גיטין (דף ס"ח, עמוד ב') מתואר כיצד הציב בניו וזכר בית משוריינת בקנו של הרוכיף, שלא אפשרה לו גישה לגוליו עד שנאלץ להשתמש בשמיר לשם חיתוך הרוכיף, במטרה לתת מוון לצאצאיו. בנידו מידר ליטול את השמיר. הרוכיף, ששבועתו הופרה, שלח די בנפשו.

המשנה (סוטה ט, י"ב) מסבירה שעם חורבן בית המקדש הראשון "בטל השמיר", אולם מהתיאורים המופיעים לגביו במקורות חז"ל אפשרות בכל את ליצור פרופיל מעומעם שלו. על אבני החושן והאפוד נאמר במסכת סוטה (מ"ח, ב') ש"אבנים הללו, אין מטרטין עליהם באומל משום שנאמר 'במלוואתם, אלא כותב עליהם בריו ומראה לון שמיר מבחוק, והן בקעות ומאליהן - כתאנה זו שבקעות בימות ההמה ואינה סתרה כלום". על השמיר נאמר שם ש"בריייתו כשעורה, ומששת ימי בראשית נברא, ואין כל דבר קשה יכול לעמוד בפניו". גם בתוספתא (סוטה ט, י"ב) מובא התיאור איורי דומה. "דבי יהודה אמר: שמיר זה בריה הוא, וכשנתנין אותו על גבי האבנים מתפתחות ולינה כלוח פנקס, והברזל נבקע לפניו ואין כל דבר יכול לעמוד לפניו. כיצד עושים לו (כדי למטור - א"ס) כורכין אותו מנוכין לא צמר, ונותנין אותו בתוך איטני (מכל - א"ס) של עופרת מלא סוכין של שערי רים, ובו בנה שלמה את בית המקדש". את אבני החושן והאפוד היה צורך

חלונות זולי סלעים

בין ניסיונות החיזוי לא נפסלו גם צמחים. במדרש מטופר על הרוכיף שהביא לפרדסו של רבי שמעון בר חילי פתא עשב מסוים, שבכוחו להמיס מסמר ברזל (ויקרא רבה כ"ב, ד'). עם זאת, הגישה המקובלת הייתה שהשמיר הוא

בית חלומותי

ליאור דיין, עיתונאי ומנחה טלוויזיה, נכדו של משה דיין

צילום: פלאש 90

"בירה הבית משתקף המוסר הכפול של המקרים השמאל בהרבה ליברלי אלא פשוט רוצה לתת יותר לערבים, ונחשבה הצביעות הזו נחשבת עד שישות שמאל ישנה זאת הוא לעולם הדו־פרצופיות מרסקות אותו"

שבאמת רוצה לקרש את הרמקוטיה, כפי שאני חושב שראוי לעשות, אסור לו לעגל פינות.

"כלומר, לא יכול להיות חופש רת שאינו כולל אדם או עם מסוים. צריך להיות חופש פולחן לכל הדתות ולכל המגורים. על אף הנסיבות הביטחוניות, אני מאמין שחוקר העמדה הרמקוטי

"בחד הבית משתקף המוסר הכפול השמאלני. המקום הזה הוא עקב אכילס גדול של השמאל. בדרבה מקרים ישאר איננו ליברלי אלא פשוט רוצה לתת יותר לערבים, ובוד הצביעות הוא נחשפת. הליברליות נעצרת בכניסה לחד הבית. רוב השמאל רואה בחד הבית נפץ, ולא חושב לרגע שזכויות האדם נרמסות פה. זכויות האדם ברימאללה חשובות, ובאותו אופן אמורות להיות חשובות גם זכויות האדם בחד."

"עד שהשמאל ישנה זאת, הוא לעולם לא יוכל לחזור לגדולה. הרו־פרצופיות הוא מרסקת אותו. עליו להחליט: אם השמאל אכן רמוקטי ולוחם זכויות כפי שהוא רוצה להיות, הוא מוכרח להילחם למען זכויותיהם של אחרים, ולא רק אם הם ערבים. לפעמים המציאות מראה לך כמה רבים ומאלצת אותך לקחת את ההררשה לחירות הפרט ולזכות הפולחן למקומות שאינם נצימים לך."

מה חשת בשמנעו מן העליות והרדת? "הייתי בהלם עצום. בעיניי זה ממזיש את התבוסתנות של שירותי הביטחון. אף אחד שם לא אומר מפר רשות ובפומבי שעיתונאים אינם מרשים לעלות לחד הבית, אבל בשוה התחוננה זה מה שקורה. עושים את זה בשקט, בלי שהציבור הרחב יידע על כך. במקרה שלי המטרה פתחה שהצר הערבי יתרגו על כתבה נוספת שתפרסם בעניין חד הבית, ובפרט שנערכה בידי לא פחות מאשר הנכד של משה דיין."

"ההחלטה של סבא שלי הייתה לתת לזוקף לנהל את המקום, ולהנתי המטרה שלו הייתה בעיקר להראות לזוקף שלא נטלנו ממנו את השליטה. עם זאת, גם הזוקף היה יכול להיות מעט יותר ליברלי. מי שזוקע בפועל מה קורה בחד הוא הזוקף, יחד עם הרשויות הביטחוניות בישראל, ואני חושב שגם רשויות הביטחון לא אהבות כל כך את היהודים הרחיים מנחסים לעלות לחד. העמדה הנוקשה של הזוקף נוהה להן."

צילום: נתן דביר

הסביר עמר, שבימי הבית השני חרתו על אבני החושן גם בהיעדר השמיר. פרופ' עמר אכזב מעט כשגילה במאמרו שאף בשיטות המודרניות ביותר ובמחרטות המשוכללות, ואפילו בחיתוך באמצעות סילון מים או בשימוש בקרני לייזר, קיימת גריעה מסוימת מהחומר שחותכים. מצד שני, כאמור, לא בטוח שהכיר עילוי, וזה אפילו הצליח לו כשהמקדש של מוריס האורך 21 שעות נוספת. נגמר, כלל לא בטוח שבטוח ארוך טוב לשב"כ ולמטרה להרבות בהסתמכות על שיקולי ביטחון עולמיים. הרי זה טיעון שמשמש גם מטרים רודניים, ועלול לפגוע קשות באמון הציבורי ברשויות החוק - אמון שבחוגי הימין כבר מעודיע מאד גם כך.

הרעות הוטספא המולולות של דוברת המשטרה שנשלחו בטעות לכי תבים רק העצימו את הפקפוק הציבורי בחוקיות מהלכי המשטרה. איש מחוליי המגרים לא היה מסוגל לנמק מדוע שונה דין מעט חוקים בניסיון להשתיק כחאה חוקית למהדרין.

אם בשנה הבאה מצעדי קורבן הפסח יצאו לדרך במספרים גדולים בודדה, יהיה זה באריכות המלאה של שירותי הפרסום הנפלאים של השלטונות. בזכות הרשויות צברה תביעת הקורבן תאוצה, תומכים ולי גיטימציה. כשבמסגרת ירושלים פשפש תניק או כרכב של כל יהודי חובש כיפה שחצה את יער שפי בצדדי י"ד בניסו, זה רק האירי את מובילי הקורבן והקנה להם מעמד של לחזמי חופש - המקביל לה של החוקעים ששופר בכותל בימי הבריטים במוצאי יום הכיפורים.

בלי משים הרשויות ליהוק את עצמם בריק לתפקיד שממנו ביקשו להימנע: שלטון המנדט. ארנון סגל

האם זהו השמיר המופלא של ימי קדם? יהלום

קטנים של אבן קורונרום או יהלום, בדומה לנייר זכוכית. בעת העתיקה על בנייה בן יהודיע: "ויש אמרים כי זה שבו חתך העוף את הזכוכית כדי להגיע לגוליו".

הבחירה ביהלום, אגב, עשויה להסביר את המסורת שלפיה השמיר נשמר בתוך כלי עופרת, שהיא החד מר היחד שכביכול אותה אבן אינה מסוגלת לבקע. לאמתו של דבר, גילה פרופ' עמר, העופרת אינה מתכת קשה, אולם דווקא כמתכת רכה ייתכן ששימשה כמצע שעליו פיורו והחירו אבקה או גרגירים

מחיים ברוש נלקחו השבוע טביעות אצבעות והוא צולם מכל צדדיו לטר בת ארכיון משטרת ישראל. שני חוקרי שב"כ חובשי כיפות תחקרו אותו היטב ולברזת התברר שהם יודעים כל פרט עליו ועל משפחתו. מי יודע, אולי הם הכשי כיפות מתוך כבוד למצוות החי שובה שניסו למנוע מכרוש בכל מחיר לפני למשטמע מהתלמוד הבבלי בערב חג. מצד שני, נושא הגרי עצמו איננו חובש כיפה.

ברוש סיפר שהבלש המשטרתי שהסתער עליו בערב החג בחד ראשית כול לדתך בכוח אל הקרקע דווקא את הגרי האומלל, וביטא כך את הלחץ העי צום ששרר סביב העניין בודגי הפיקור המשטרתי - ונבנה לא רק שם. אולי ביקשו בצמרת המשטרה לוודא שבעל החיים לא יקרב לפתע וכלי משים, ואולי פשוט ניסו להוכיח לעצמם שהי מצב חודר לליטה.

עוד כשערים צעירים ושלושה גריים עוכבו בערב החג באותה דרך כותנית, פחות את יותר. בני האדם שבי קרב החבורה - להבריל מבועלי החיים הנעריים, שנלקחו אחר כבוד לוותרניר העירוני - נאוקו, נחקרו במחלקה לפי שיעה לאומנית וזומנו לחקירת המשך, כשבש"כ מעודה היטב בכל המהלך.

לו היו הרשויות מגיבות ליוזמת הגריים בצורה הניגנית - כלומר בקור רוח, ולא בפאניקה שמוכירה ירי מסחי אוטילריה כברה נגד מתקפת זכוכים - הייתה זו מבחינת התנהגות חכמה יותר לאין שיעור מוז שבה נקטו. לו היו מניחים בלשי המשטרה לרפאל מוריס, לנעם פורמן ולשאר החבורה הנוחשה להגיע עם גרייה עד לשערי חד הבית הנעוליים, אפשר לשער שלא היה קורה שום דבר מעבר להפגנה מנומסת בכי גישה לחד בתביעה, לגיטימית ככלות הכול, לאפשר לרודשים זאת לקיים את מצוות התורה במעודה.

כל זאת, עוד בלי שיריברנו על הנפ קת צויה הדקה בידי אלוף פיקור העורף לשלושת מובילי צעדות הגריים - צעד העירונית ומפקפק חוקית, ששרד להתפלל בחד".

מלחמת חורמה בגדיים

הצעדים הללו בשיקולי ביטחון, וזה אכן מה שהרשויות עושות - למשל בתביעתן לכלוא את רפאל מוריס עד תום ההליכים על שהפר את צו החוקה תוספתא שהונפק לו. באוזני השופ' טת המחוזית גילה כנפישטייניץ הכי ביר התובע המשטרתי בתיאור הסכנה הנשקפת לחברה כולה ממוריס ומפי עילוי, וזה אפילו הצליח לו כשהמקדש של מוריס האורך 21 שעות נוספת. נגמר, כלל לא בטוח שבטוח ארוך טוב לשב"כ ולמטרה להרבות בהסתמכות על שיקולי ביטחון עולמיים. הרי זה טיעון שמשמש גם מטרים רודניים, ועלול לפגוע קשות באמון הציבורי ברשויות החוק - אמון שבחוגי הימין כבר מעודיע מאד גם כך.

הרעות הוטספא המולולות של דוברת המשטרה שנשלחו בטעות לכי תבים רק העצימו את הפקפוק הציבורי בחוקיות מהלכי המשטרה. איש מחוליי המגרים לא היה מסוגל לנמק מדוע שונה דין מעט חוקים בניסיון להשתיק כחאה חוקית למהדרין.

אם בשנה הבאה מצעדי קורבן הפסח יצאו לדרך במספרים גדולים בודדה, יהיה זה באריכות המלאה של שירותי הפרסום הנפלאים של השלטונות. בזכות הרשויות צברה תביעת הקורבן תאוצה, תומכים ולי גיטימציה. כשבמסגרת ירושלים פשפש תניק או כרכב של כל יהודי חובש כיפה שחצה את יער שפי בצדדי י"ד בניסו, זה רק האירי את מובילי הקורבן והקנה להם מעמד של לחזמי חופש - המקביל לה של החוקעים ששופר בכותל בימי הבריטים במוצאי יום הכיפורים.

בלי משים הרשויות ליהוק את עצמם בריק לתפקיד שממנו ביקשו להימנע: שלטון המנדט. ארנון סגל